

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПРЕЗ 2017 ГОДИНА

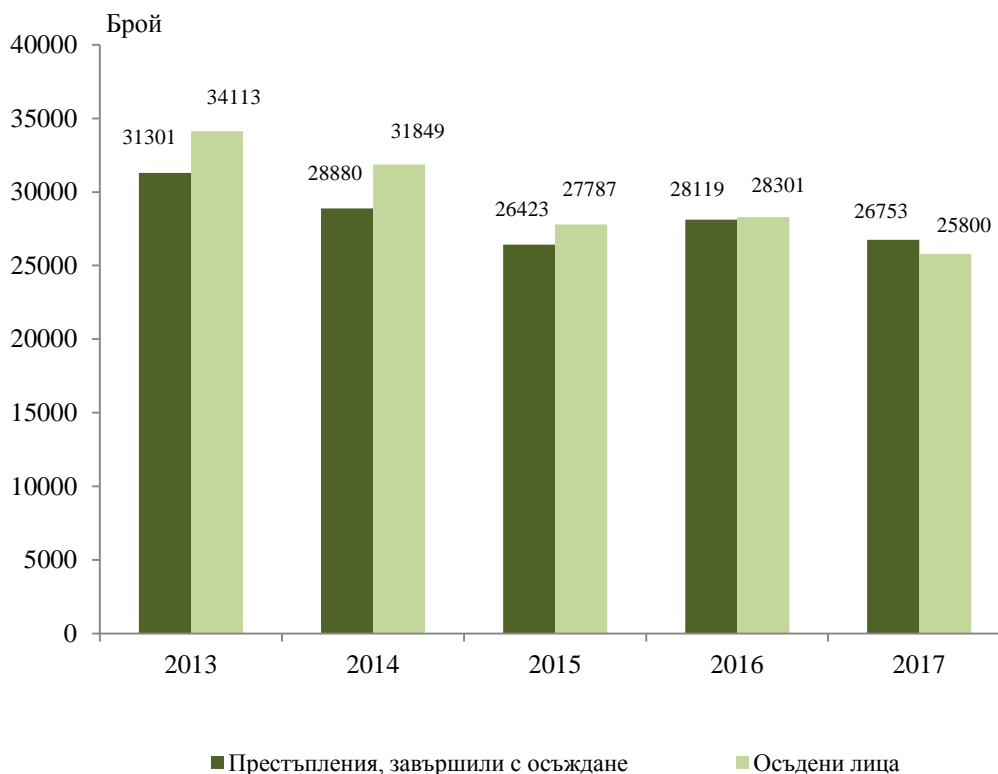
През 2017 г. са приключили делата за 34 535 извършени **престъпления**. Делата за 11 482 от тях са завършили с ефективно осъждане, за 15 271 - с условно осъждане, за 825 - с оправдаване, за 351 - с прекратяване, а за 6 606 - с освобождаване от наказание.

С осъдителни присъди (ефективни и условни) са приключили делата за 26 753 извършени престъпления, което е с 4.9% по-малко в сравнение с 2016 година. От всички престъпления, завършили с осъждане, 13 444, или 50.3%, са извършени през 2017 г., 8 257 (30.8%) - през предходната 2016 г., а 5 052 (18.9%) - в предишни години.

През 2017 г. **обвиняеми** са били 33 629 лица, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 11 027 лица, или 32.8% от общия брой на обвиняемите;
- условно осъдени са 14 773 лица (43.9%);
- освободени от наказателна отговорност са 6 712 лица (20.0%);
- оправдани са 740 обвиняеми лица (2.2%);
- прекратени са делата на 377 лица (1.1%).

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица през периода 2013 - 2017 година

Броят на осъдените лица с влезли в сила присъди през 2017 г. е 25 800, което е с 8.8% по-малко в сравнение с 2016 година.

Осъдените непълнолетни лица (14 - 17 години) са 1 152, или 4.5% от всички осъдени.

През 2017 г. **коэффициентът на криминална активност**¹ е 421 на 100 000 души от наказателноотговорното население² и намалява със 7.9% в сравнение с 2016 година.

1. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по пол на осъдените лица

Година	Общо	Мъже	Жени
2013	539	1026	84
2014	506	964	80
2015	445	846	72
2016	457	865	79
2017	421	802	68

Най-висок е коэффициентът на криминална активност за възрастовата група 18 - 24 години - 1 141 осъдени на 100 000 души от съответното население. С нарастване на възрастта стойността на коефициента намалява като за лицата на възраст 50 и повече години той е 127 на 100 000 души от населението в тази възрастова група.

Коефициентът на криминална активност на непълнолетните лица е 456 на 100 000 души от населението, като най-висок е за лицата на възраст 17 години - 705 на 100 000 души от населението на тази възраст.

2. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по възраст на осъдените лица през 2016 и 2017 година

Възраст	2016	2017
Общо	457	421
14 - 17	436	456
18 - 24	1250	1141
25 - 29	960	906
30 - 39	767	717
40 - 49	480	427
50 и повече	133	127

¹ Осъдени лица на 100 000 души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

² Лица, за които са изпълнени условията на чл. 31, ал.1 или ал. 2 от НК. Вж. методологичните бележки.

Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица по глави от Наказателния кодекс (НК) и някои видове престъпления

Общопасни престъпления¹

През 2017 г. най-голям е броят на **общопасните престъпления** - 12 837, или 48.0% от общия брой на наказаните престъпления. Осъдените за извършването на този вид престъпления са 11 582, или 44.9% от общия брой на осъдените лица. В сравнение с предходната година през 2017 г. се наблюдава увеличение на броя на престъпленията с 5.2% и намаление на осъдените лица за извършени общопасни престъпления с 1.3%.

- В структурата на общопасните престъпления най-голям е броят на *престъпленията по транспорта и съобщенията* - 9 731, или 75.8% от общия брой на общопасните престъпления. За извършването на този вид престъпления са осъдени 8 979 лица, или 77.5% от осъдените за извършени общопасни престъпления.

- *Престъпленията, свързани с наркотици*, завършили с осъждане през 2017 г., са 2 402 или с 15.5% повече в сравнение с 2016 година. Наказаните за тях лица са 1 991, като увеличението спрямо предходната година е с 4.5%.

Престъпления против собствеността²

На второ място в структурата на престъпленията, завършили с осъждане през 2017 г., са тези **против собствеността**. С осъдителна присъда са приключили делата за 5 692 извършени престъпления (21.3% от всички престъпления, завършили с осъждане), което е с 10.3% по-малко в сравнение с предходната година. Осъдени са 6 427 лица, или 24.9% от общия брой на осъдените през 2017 година.

- Сред престъпленията против собствеността най-разпространени са *кражбите на имущество* - 65.9% от престъпленията против собствеността и 14.0% от общия брой на всички престъпления, завършили с осъждане. С осъдителна присъда са приключили делата за 3 752 извършени кражби, а осъдените за тях лица са 4 443.

- По своята правна и криминална характеристика *грабежите* са сред най-тежките престъпления против собствеността - през 2017 г. за 605 грабежа са осъдени 703 лица.

- За извършени 560 *измами* са осъдени 602 лица, или 9.4% от осъдените за престъпления против собствеността.

Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации и лица, изпълняващи публични функции³

През 2017 г. с осъждане са завършили 1 681 **престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции**, което е 6.3% от всички наказани престъпления. За този вид престъпления са осъдени 1 732 лица, или 6.7% от общия брой на осъдените лица.

¹ Включват престъпления, извършени по общопасен начин или с общопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и околната среда, при използването на атомната енергия за мирни цели и други.

² Включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

³ Включват престъпления против реда на управлението, престъпления по служба, против правосъдието и подкуп.

- *Незаконното преминаване през граница* е най-разпространеният вид сред тези престъпления. За 811 нарушения на държавната граница са осъдени 897 лица, или съответно 48.2% от престъпленията и 51.8% от осъдените за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции. В сравнение с 2016 г. е регистриран спад с 46.9% на престъпленията, завършили с осъждане, и с 49.4% на осъдените лица за извършването на този вид престъпления.

- За 94 *превеждания през граница* са осъдени 143 лица, или 8.3% от наказаните за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции.

Престъпления против стопанството¹

През 2017 г. с осъдителна присъда са приключили делата за 2 009 извършени **престъпления против стопанството**, или 7.5% от общия брой на наказаните престъпления, като за тях са осъдени 2 023 лица, или 7.8% от всички осъдени лица.

Престъпления против личността²

През 2017 г. са наказани 1 745 **престъпления против личността** (6.5% от всички престъпления, завършили с осъждане). За извършването им са осъдени 1 509 лица, или 5.8% от общия брой на лицата с влезли в сила присъди през годината.

- Сред престъпленията против личността най-много са причинените *телесни повреди*, като с осъдителна присъда са завършили делата за 836 престъпления. Броят на осъдените лица за извършването на този вид престъпления е 789, или 52.3% от общия брой на осъдените за извършени престъпления против личността.

- С изключително висока обществена опасност сред престъпленията против личността са *умишлените убийства*. С осъдителни присъди са завършили делата за 90 убийства (довършени и опити), като за извършването им са осъдени 102 лица.

- С осъждане са приключили 247 наказателни дела за *разврат*, а осъдените лица са 211.

- Наказаните през 2017 г. *изнасилвания* (довършени и опити) са 44, като за тях са осъдени 47 извършители.

- За *трафик на хора* с осъдителни присъди са завършили 99 наказателни дела. Осъдените лица за този вид престъпления са 38.

Осъдени лица за други видове престъпления

През 2017 г. са осъдени за извършването на:

- престъпления против брака, семейството и младежта - 699 лица (2.7% от всички осъдени);
- документни престъпления - 830 лица (3.2%);
- престъпления против реда и общественото спокойствие - 595 лица (2.3%);
- престъпления против правата на гражданите - 260 лица (1.0%);

¹ Включват общи стопански престъпления, престъпления против кредиторите и в отделни стопански отрасли, против митническия режим и против паричната и кредитната система.

² Включват убийства, телесни повреди, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, обида и клевета, разврат и трафик на хора.

- за престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система са осъдени 136 лица (0.5%).

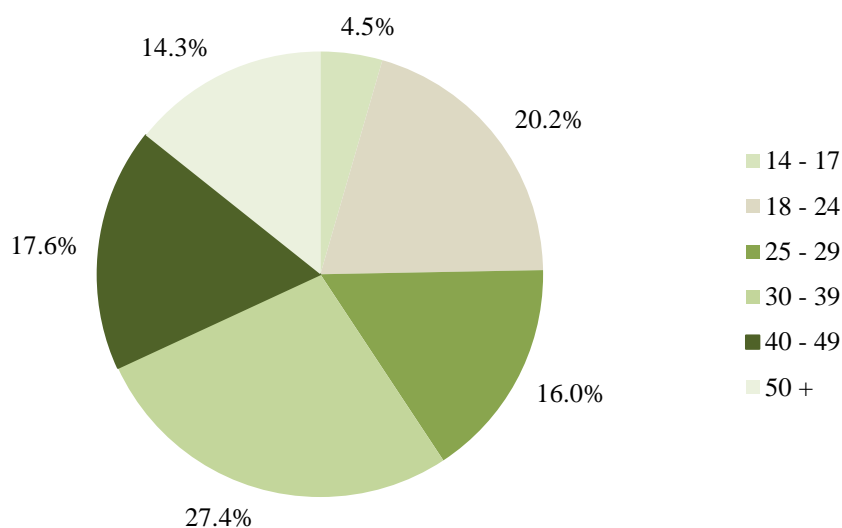
Осъдени лица по пол и възраст

Разпределението на осъдените през 2017 г. лица по пол и възраст е следното:

- Броят на осъдените мъже е 23 662, или 91.7% от всички осъдени лица. Най-голям е дялът на мъжете с влязла в сила присъда във възрастовата група 30 - 39 години - 27.5% от общия брой на осъдените мъже.
- Осъдените жени са 2 138 (8.3%).

Коефициентът на криминална активност на мъжете е 802 на 100 000 души от наказателноотговорните мъже, а на осъдените жени - 68 на 100 000 души от съответното население.

Фиг. 2. Структура на осъдените лица по възраст през 2017 година

Осъдени лица по наложени наказания

В структурата на осъдените лица по наложени наказания най-голям е относителният дял на *лишените от свобода*. През 2017 г. те са 20 918, или 81.1% от общия брой на осъдените лица. Най-висок е относителният дял на лишените от свобода за срок до 6 месеца (52.0%) следвани от лишените от свобода за срок от 6 месеца до 1 година - 29.0% от всички осъдени на лишаване от свобода.

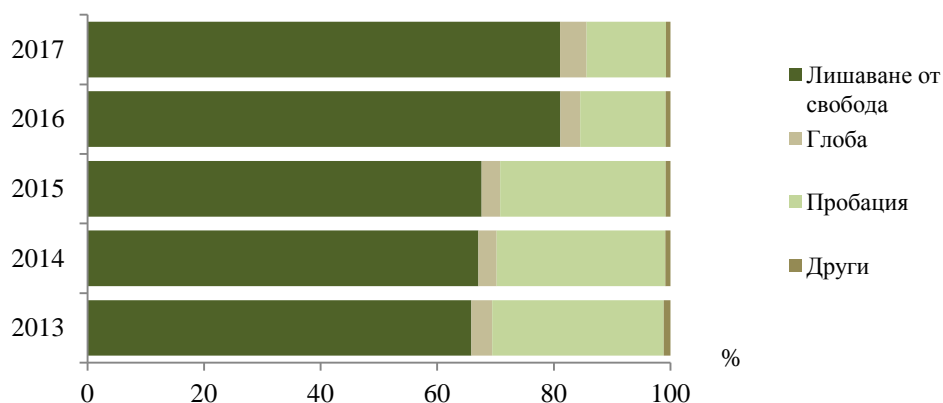

3. Осъдени на „лишаване от свобода“ през 2017 година

Размер на наложените наказания „лишаване от свобода“	Брой	Структура - %
Общо	20918	100.0
До 6 месеца	10869	52.0
От 6 месеца до 1 година	6074	29.0
От 1 до 3 години	3427	16.4
От 3 до 5 години	319	1.5
От 5 до 10 години	166	0.8
От 10 до 15 години	39	0.2
От 15 до 20 години	19	0.1
От 20 до 30 години	5	0.0

Наказанието „пробация“ е наложено на 3 509 лица (13.6% от всички осъдени), „глоба“ - на 1 174 лица (4.6%), а „обществено порицание“ - на 194 лица. На „дожivotен затвор“ са осъдени 2 лица, а на „дожivotен затвор без право на замяна“ - 3 лица.

Фиг. 3. Структура на осъдените лица по наложени наказания през периода 2013 - 2017 година

Методологични бележки

Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди са на базата на годишни данни, получавани от окръжните, районните и военните съдилища и от Специализирания наказателен съд.

Обект на наблюдение е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища, а от 2012 г. - и на Специализирания наказателен съд. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението.

Непълнолетни са навършилите 14 години, но ненавършили 18 години лица.

Пълнолетни са лицата на възраст 18 и повече години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Съгласно чл. 31, ал. 1 и 2 от НК **наказателноотговорно** е пълнолетно лице, навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление. **Непълнолетно лице** - навършило 14 години, но ненавършило 18 години, е **наказателноотговорно**, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминална активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на наказателноотговорното (на 14 и повече навършени години) средногодишно население за съответната година на 100 000 души.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник - Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).

Повече информация и данни от изследването „Престъпления, обвиняеми и осъдени лица“ са достъпни в ИС ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=56) и на сайта на НСИ (www.nsi.bg), раздел „Правосъдие и престъпност“.

Приложение

Таблица 1

Престъпления, завършили с осъждане по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

(Брой)

Глави от НК, Видове престъпления	2013	2014	2015	2016	2017
Общо²	31301	28880	26423	28119	26753
в това число:					
Престъпления против личността	1818	1741	1757	1770	1745
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	106	103	120	97	90
Причинени телесни повреди	774	762	758	766	836
Разврат	327	307	251	260	247
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	97	83	55	66	44
Престъпления против брака, семейството и младежта	861	971	857	826	749
Престъпления против собствеността	9629	7937	6523	6345	5692
в това число:					
Кражби	7244	5823	4593	4281	3752
Грабежи	775	693	576	574	605
Присвоявания	184	132	115	133	134
Престъпления против стопанството	3192	2809	2133	2349	2009
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	153	152	180	135	141
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2659	3034	2699	2401	1681
Документни престъпления	1206	1098	957	1276	1035
Престъпления против реда и общественото спокойствие	656	567	524	566	597
в т.ч. хулиганство	413	407	383	414	421
Общопасни престъпления	10898	10252	10490	12201	12837
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	8405	7996	8116	9473	9731
Противозаконно отнемане на МПС	172	142	180	177	181
Престъпления, свързани с наркотици	1662	1555	1739	2079	2402
Военни престъпления	11	5	1	8	4

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 2
Осъдени лица по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

Глави от НК, Видове престъпления	(Брой)				
	2013	2014	2015	2016	2017
Общо²	34113	31849	27787	28301	25800
в това число:					
Престъпления против личността	1635	1526	1477	1464	1509
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	111	108	132	101	102
Причинени телесни повреди	741	765	701	739	789
Разврат	312	263	208	220	211
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	101	87	51	61	47
Престъпления против брака, семейството и младежта	840	923	817	785	699
Престъпления против собствеността	12392	10003	8041	7431	6427
в това число:					
Кражби	9864	7794	6054	5346	4443
Грабежи	964	847	706	668	703
Присвоявания	160	139	116	126	138
Престъпления против стопанството	3283	2865	2154	2410	2023
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	134	135	151	121	136
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	3527	4901	3577	2689	1732
Документни престъпления	894	762	644	868	830
Престъпления против реда и общественото спокойствие	684	566	567	561	595
в т.ч. хулиганство	403	403	402	401	355
Общопасни престъпления	10484	9866	10093	11737	11582
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	8239	7841	7960	9273	8979
Противозаконно отнемане на МПС	179	170	182	172	190
Престъпления, свързани с наркотици	1491	1388	1570	1906	1991
Военни престъпления	6	3	-	5	5

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 3

Осъдени лица с влезли в сила присъди по пол

Пол	2013	2014	2015	2016	2017
	Брой				
Общо¹	34113	31849	27787	28301	25800
Мъже	31374	29250	25446	25778	23662
Жени	2739	2599	2341	2523	2138
	Структура - %				
Общо¹	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	92.0	91.8	91.6	91.1	91.7
Жени	8.0	8.2	8.4	8.9	8.3

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 4

Осъдени лица с влезли в сила присъди по възраст

Възраст	2013	2014	2015	2016	2017
	Брой				
Общо¹	34113	31849	27787	28301	25800
14 - 17	1880	1633	1243	1108	1152
18 - 24	8705	8193	6909	6014	5224
25 - 29	5801	5294	4486	4546	4125
30 - 39	8979	8256	7317	7697	7076
40 - 49	5104	4892	4595	5030	4527
50 и повече	3644	3581	3237	3906	3696
	Структура - %				
Общо¹	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	5.5	5.1	4.5	3.9	4.5
18 - 24	25.5	25.7	24.9	21.2	20.2
25 - 29	17.0	16.6	16.1	16.1	16.0
30 - 39	26.3	25.9	26.3	27.2	27.4
40 - 49	15.0	15.4	16.5	17.8	17.6
50 и повече	10.7	11.3	11.7	13.8	14.3

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 5

Осъдени лица с влезли в сила присъди по наложени наказания

Наложени наказания	(Брой)				
	2013	2014	2015	2016	2017
Общо¹	34113	31849	27787	28301	25800
в т.ч. условно осъдени	15271	15475	13220	16548	14773
Лишаване от свобода	22468	21358	18783	22950	20918
Доживотен затвор	3	5	-	6	2
Доживотен затвор без замяна	-	2	2	1	3
Глоба	1204	1003	889	954	1174
Пробация	10055	9209	7884	4172	3509
Други	383	272	229	218	194

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.